

Postosmanski duh vremena

Dokumentarni film "Duh vremena" reditelja Lordana Zafranovića prikazan je u kinu Meeting Point u okviru ovogodišnjeg programa History Festa

Piše: **DORĐE KRAJIŠNIK**

U okviru drugog izdanja History Festa u Sarajevu je u kinu Meeting Point 1. juna prikazan dokumentarni film "Duh vremena". Režiju ovog filma potpisuje Lordan Zafranović, a scenarij i produkciju profesora bliskoistočnih studija na Univerzitetu u Baselu Nataša Mišković. Riječ je o filmu koji je nastao kao nastavak izložbe Nataše Mišković "Gradovi u pokretu" (koju je sarajevska publika mogla pogledati u Bošnjačkom institutu tokom februara), a koja je posvećena postosmanskom naslijeđu u Beogradu, Sarajevu, Istanbulu i Ankari. Postavka izložbe obuhvata fotograđu preuzetu iz jugoslovenskih i turskih dnevnih listova koja prati razvoj novih država nastalih na ostacima Osmanskog carstva i to kroz 200 digitalno obrađenih fotografija koje bilježe promjene Beograda, Sarajeva, Istanbula i Ankare tokom 20-ih i 30-ih godina prošlog vijeka.

Historijska podloga

Ovaj film, kako je u diskusiji nakon njegove sarajevske premijere kazala Nataša Mišković, uopšte nije bio planiran na početku njenog istraživačkog projekta koji je pokrenula 2013. godine u Baselu.

- Ovaj projekat je za mene bio svojevrsna avantura budući da sam se upustila u medij u kojem ranije nisam radila. Za mene je to bio put istraživanja i vizuelnog medija. Skupljali smo fotografije, pravili smo bazu, sortirali i to je manje-više bio klasični istraživački put da se napravi jedna izložba ovoga tipa. Tek kada smo napravili tu izložbu, u saradnji sa nizom važnih fotografa i povjesničara, rekli smo zašto ne bismo sada tu priču upotpunili tako što

Razgovor nakon projekcije u kinu Meeting Point / OSMAN ZUKIĆ

ćemo je ispričati u mediju filma, kazala je Mišković.

Reditelj filma "Duh vremena" Lordan Zafranović, jedan od najznačajnijih filmskih autora u ovom

Bez historijske istine, bez mase podataka, bez jednog širokog znanja ne možete naći ono briljantno zрно koje vam onda stvori veliku, neočekivanu scenu

dijelu Evrope, istakao je tokom razgovora o filmu da strašno voli dokument.

- Bez historijske istine, bez mase podataka, bez jednog širokog znanja ne možete naći ono briljantno zрно koje vam onda stvori veliku, neočekivanu scenu. Ali ona uvijek, u dokumentarnoj formi, počiva na istini. Zato ja volim historijske teme. Kada sam radio "Okupaciju u 26 slika", insistirao sam da mi sve fotografije koje postoje iz vremena 1941. u Dubrovniku dođu na stol. Tako da sam rekonstruirao tačno igrane scene sa statistima, sa glumcima tačno onako kako je to bilo na fotografijama. I to sto posto tačno. Ako je neko imao bijelu košulju u drugom planu fotografije, imao je i bijelu košulju

u filmu. Historija se mijenja prema ideologijama, svako ima svoje istine i svoje varijante istine, svoje mitove i svoja čuda. Treba se ipak strahovito okružiti znacima kada ulazite u jedan historijski period i trebate maksimalno dobiti dokumente, fotografije, podatke, sve što vam neko može donijeti, neiscrpno. Tek nakon toga možete da krenete, kada dobijete tu osnovu, u uobličavanja likova, scenarija, drame i drugog. Ali ta historijska podloga jednostavno mora da bude onaj temelj na kojem stoji jedan film. Meni je to jako važno. Mislim da je to osnovno, kazao je Zafranović.

Film živi uvijek

Dodajući da je ideja filma nastala prije svega iz potrebe da se

ono što je prolaznost jedne izložbe uhvati i u jednom dugotrajnijem mediju kao što je film. Zafranović je također kazao kako je veliku pomoć u radu na ovom filmu pružio fotograf Mehmed Akšamija, koji je mnoge fotografije koje su korištene u ovom filmu, a koje su bile na korak od potpune

Historija se mijenja prema ideologijama, svako ima svoje istine i svoje varijante istine, svoje mitove i svoja čuda

upropaštenosti, uspio spasiti i restaurirati.

- Od mrtvih stvari napravio je život. I bilo bi grehota da te fotografije sada nestanu nakon što je izložba završena. Film ima jednu vrijednost stoga što on ostaje. On nije predstava u kazalištu koja nakon premijere ili više igranja ode u prošlost. Film živi uvijek. Ovaj film će se vidjeti i za pedeset-sto godina. Htio sam da energija ove izložbe uđe u filmski kvadrat i da kao takva ostane. Da ne izgubi svoju vrijednost i da se u svakom trenutku može oživiti onda kada se upali projektor. To mi je zapravo bio osnovni cilj kada sam odlučio da saradujem na ovom projektu Nataše Mišković, istakao je Lordan Zafranović.

Film govori o postosmanskom naslijeđu u Beogradu, Sarajevu, Istanbulu i Ankari / OSMAN ZUKIĆ